

Pyhäjärvemme

Pyhäjärven
suojeluohjelma

Tiedotuslehti 2022

MERIPELASTUSSEURA

PYHÄJÄRVEN JÄRVIPELASTAJAT

Yhdessä Pyhäjärvemme puolesta

Keväällä 2009 lanseerattiin Pyhäjärven Järvipelastajien ja Pyhäjärven suojeluohjelman Yhdessä Pyhäjärven puolesta -yhteistyö, jonka näkyvimpinä muotoina ovat olleet avovesikauden säännölliset vesinäytteenottoajat sekä viestinnällinen yhteistyö. Kumppanuus täyttää näin ollen 13 vuotta tänä vuonna, ja paljon on tähänkin reiluun vuosikymmeneen mahtunut. Pyhäjärven Järvipelastajat ry juhlii 15-vuotista taivaltaan ja Pyhäjärven suojeluohjelmassa meneillään on jo järjestyksessään viides toimikausi, jonka tavoitteena on turvata Pyhäjärven monipuolinen käyttö varautumalla ilmastonmuutoksen haasteisiin.

Heilahtelevassa maailmantilanteessa pysyvyys ja pitkäjänteisyys luo turvaa. Ilolla voimmekin Pyhäjärven suojeluohjelman puolesta todeta, että jokaisella tulisi olla yhtä luotettava ja joustava kumppani kuin jollaisen olemme Pyhäjärven Järvipelastajista vuosien varrella saaneet. Turvallinen kalusto ja osaava miehistö paitsi luo meille erinomaiset edellytykset toteuttaa järven tilan seuranta, ennen kaikkea tuo turvaa jokaiselle järvellä liikkujalle. Järvipelastajille yhteistyö instituutin kanssa on avannut uuden ikkunan ja ymmärryksen Pyhäjärven tilan seurannan merkitykseen. Päätehtävämme on toki järvipelastustoiminta, mutta eräällä tavalla järven tilan "etsintä ja pelastustyö", jota saamme tehdä instituutin kanssa on myös yhdistykselle tullut merkittäväksi toiminnaksi. Tulevanakin kesänä Pyhäjärvi kutsuu liikkumaan ja nauttimaan "Satakunnan merestä".

Pyhäjärven Järvipelastajat ja Pyhäjärven suojeluohjelma toivottavat kaikille turvallista ja nautinnollista kesää yhteisen järvemme äärellä!

Jk. muistakaa vesillä pelastusliivit!

Kimmo Koivisto
puheenjohtaja
SMPS Pyhäjärven järvipelastajat

Lauri Anttila
asiantuntija, Pyhäjärven suojeluohjelman koordinaattori
Pyhäjärvi-instituutti

Järven seuranta läpi vuosikymmenten

Säkyläläiselle kunnallisneuvos Juha Nummelalle Pyhäjärvi on ollut sydämen asia läpi elämän. Kotitalon sijainti vain parin sadan metrin päästä rannasta sekä iso-isän 1920–1950-luvuilla pyörittämä kalan osto- ja myyntiliike loivat kosketuspinnan järveen jo nuorena. Myöhemmin Nummela on toiminut esimerkiksi Säkylän kunnan ympäristölautakunnan johdossa sekä ollut Säkylän kunnanhallituksen puheenjohtajana allekirjoittamassa Pyhäjärven suojelurahaston perustamisasiakirjaa. Liekö pikkupojan muistiin jääneet jäiden sahauskeinnot innostaneet aktiivisuuteen järven suojelutyön ja tilan seurannan äärelle.

Nummela on toteuttanut Pyhäjärven jäidenlähdon seurantaan ystävänsä Markku Haikosen kanssa jo vuodesta 1977. Tätä aiemmin jäidenlähdön seuranta on ollut esimerkiksi Ahlströmin toimesta järven pohjoispäässä. Jäidenlähdon havainnointi ei ole aivan niin yksiselitteinen asia kuin akkiseltaan voisi ajatella. Alueellisesti järven sisällä voi olla suuriakin eroja jäättilanteen suhteen. Nummela korostaa, että yhdessä Haikosen kanssa he tekevät aktiivista havainnointia järven eri osissa mahdollisimman hyvän kokonaisnäkömyksen luomiseksi.

- Se on aina yhteinen päätös, mikä jäidenlähdöksi päätetään.

Enempää emme kuitenkaan ole asiasta joutuneet riitelemään, vaan yhteinen näkemys on aina ollut helppoa löytää.

Tänä keväänä jäidenlähdöpäiväksi oli helppo merkitä 2. toukokuuta, sillä navakka tuuli sai jääpeitteen lopulta hajoamaan ripeällä aikataululla. 2000-luvulla jäidenlähdö venyi toukokuun puolelle viidettä kertaa. Mikäli jokin yleispätevä veikkaus jäidenlähdöpäiväksi pitäisi valita, on Nummelalla selkeä näkemys asiaan.

- Havaintohistoriaan peilaten 26. tai 27. huhtikuuta on turvallinen valinta, vaikkei tulevaa tietoa talven jäättilanteesta olisikaan. Vuosikymmenten aikana ilmastonmuutoksen vaikutuksen on kuitenkin huomannut ja jäidenlähdö laajemmalla mittakaavalla aikaistunut, vaikka tänä vuonna jäät pitkään viipyvätkin.

Erityisesti Nummelan mieleen ovat jääneet kevät 1985, jolloin jäät lähtivät vasta 20. toukokuuta sekä viime vuoden mahtavat jääryökiöt Eenokilla. Vaikka aivan vastavia jääkasoja ei mieleen tulekaan, muistelee Nummela jäitä ennenkin Eenokille kasaantuneen merkittäviä määriä.

- 1990-luvun alkupuolella Eenokin tanssilavan ollessa vielä pystyssä pelättiin jäiden toden teolla hajottavan tanssilavan rakenteita.

Suurimmat vahingot saatiin kuitenkin estettyä kaivinkoneen avustuksella.

Jäiden ohella Nummelaa ovat aina kiinnostaneet Pyhäjärven säännöstely ja pinnankorkeuden seuranta. Nykyiset säännöstelyrajat ovat olleet käytössä jo 1930-luvulta lähtien. Suurta moitittavaa hänellä ei säännöstelyyn onnistumisesta ole.

- Satunnaisista ylityksistä ja alituksista huolimatta laajassa mittakaavassa säännöstelyssä on onnistuttu hyvin. Säännöstelyväli 58 cm on tiukka, eikä säännöstelijän homma suinkaan kovin kiitollista. Selvää toki, että varsinkin ylärajoille kipuavat korkeudet koviin tuuliin yhdistettynä tuottavat osalla rannoista hankaluuksia.

Pyhäjärven suojeluohjelma osaltaan hyödyntää Nummelan ja Haikosen kattavaa historiatietoa jääpeitteisyyteen liittyen. Mikäli olet säännöllisesti kirjannut havaintoja esimerkiksi sademääriin, näkösyvyyteen tai levärünsauteen liittyen, olemme kiinnostuneita havaintotiedoista. Vaikka ympäristön tilan seuranta tänä päivänä on hyvin järjestelmällistä, ovat ne aina tiettyyn aikaan ja paikkaan sidottuja, jolloin paikallista vaihtelua voi jäädä nyky-päivänäkkin huomioita. Havaintoaineistosi voi siis osoittautua odottamattoman arvokkaaksi!

Kunnallisneuvos Juha Nummelalle Eenokin rannat ovat tuttuja jo lapsuudesta. - Kuva: Lauri Anttila.

Ihmetyksiä ja ilon aiheita

Muutamit viime vuodet Pyhäjärvellä ovat olleet kaikkea muuta kuin tasaista ja puuduttavaa. Alkuvuonna 2020 ennennäkemättömät talvisateet toivat järveen parissa kuu-kaudessa kuormitusta enemmän kuin usein tulee koko kalenterivuotena sekä nostivat pinnankorkeuden ennätyslukemiin. Tämä heijastui järveen, ja kesästä 2020 muodostui vedenlaadun suhteen yksi 2000-luvun haasteellisimista.

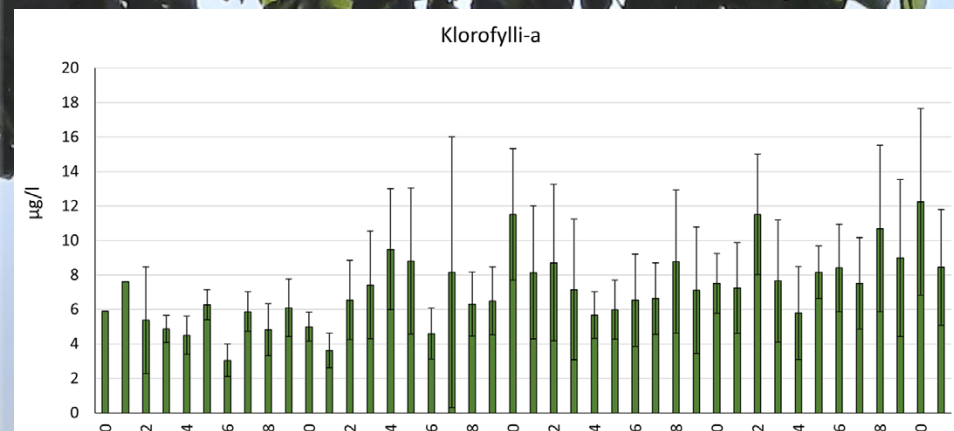
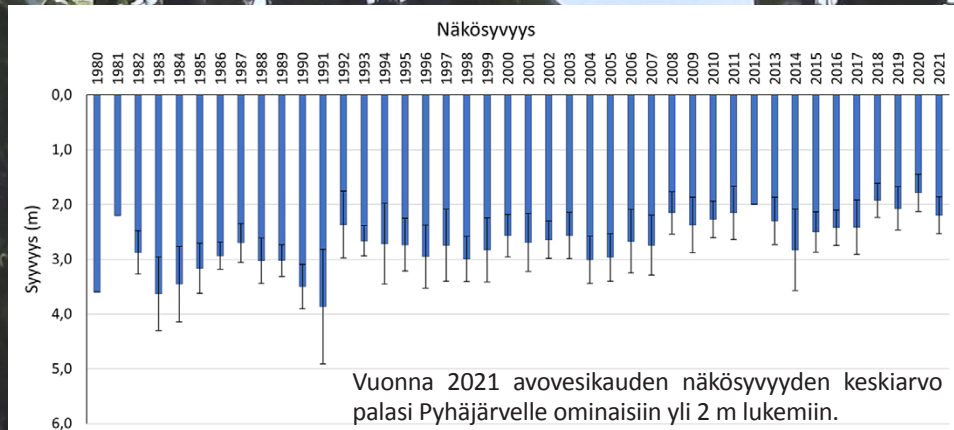
Kuten Pyhäjärvellä monesti muulloinkin, ääripäästä mentiin lähes toiseen kesällä 2021. Helteisen paahteiset olosuhteet pitivät ranta-asukkaita sekä asiantuntijoita varpaillaan. Yli 25 celsiusasteen järvilämpötilat nostivat pelkoja sen suhteen, että leväkukinnat nostavat päättään toden teolla. Ravin-pitoisuudet kuitenkin pysyivät läpi kesän maltillisella tasolla eikä lämmin vesi yksinään saanut sinileviä laajamittaisesti kukkimaan. Avovesikauden vedenlaatu levärunsouden osalta yhdeksi lähivuosien parhaimmista, vaikka toki paikallisesti lyhytaikaisia kukintoja havaittiinkin. Pinnankorkeuden suhteen pysyttiin nippanappa säännösteilyn alarajan yläpuolella. Vaan eipä ole turhaan korviini kaikuneet edeltäjani ja kokeneempien kollegoiden sanat ”järvi yllättää aina”. Niinpä järvi yllättikin heinäkuussa 2021 toden teolla. Samaan aikaan, kun saatiin iloita olosuhteisiin nähden loistavasta levätilanteesta, aiheutti rannoille ajautuneet kiisket harmia keskellä kesän kiihkeintä lomasesonkia. Syyksi paljastui poikkeuksellisen vahvan lämpötilakerros-

tuneisuuden aikaan saama happivaje sekä kiiskä väivaanneet bakteeritaudit ja loisinta.

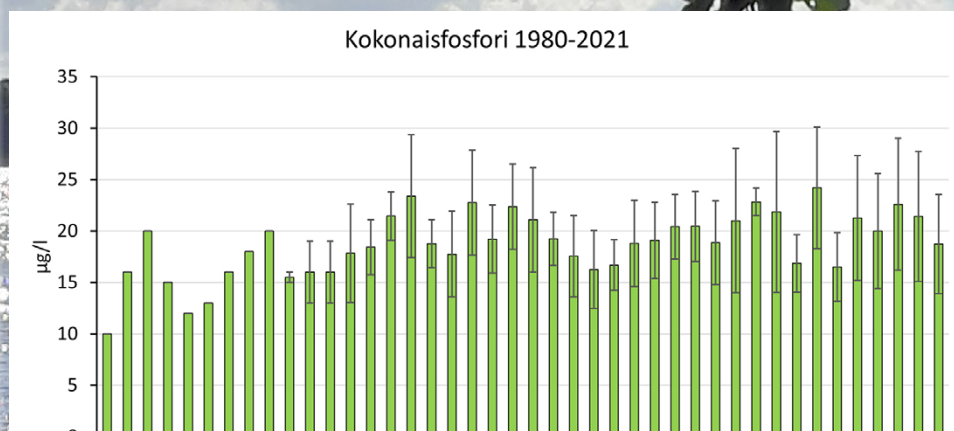
Kuuman kesän jälkeen talvi saapui Lounais-Suomeen yllättävänkin aikaisin. Järvi jäätyn jo marras-joulukuun vaihteessa ja uuden vuoden 2022 puolella saimme nauttia pitkään perinteisistä talviaktiiviteeteistä. Pyhäjärven teräsjääkerros oli pitkän aikaa valtakunnan paksuimpia ja jäätä riitti aina toukokuulle asti. Vaihtelevaa on, vaihtelevaa on...

Näkymiä kesälle 2022 on haastava ennustaa, mutta monen yhteinen toive lienee, että hieman tasaisematkaan ajat eivät pahaa tekisi. Pitkää jääpeitteinen aika toisaalta rauhoitti järveä, mutta tuotti myös syvänteen alueelle happivajasta, joka lisäsi sisäisen kuormituksen vapautumista pohjasedimentistä. Pitkään näytti, että kevään valumat jäävät maltillisiksi, mutta runsas myöhäinen lumisade kuitenkin lisäsi virtaamia ja järveen päätyvää kuormitusta. Pinnankorkeudessa nousiin jälleen aivan säännöstelyn ylärajalle, mikä tuo suojelutyön näkökulmasta oman haasteensa rantaeroosion viedessä kiintoainetta ravinteineen järveen. Tätä juttua kirjoittaessa toukokuun alussa järvestä esiintyi melko runsaana kulta- sekä piileviä. Toivotaan, että nämä syövät jo merkittävän osan keväisestä ravinkuormasta, järvestä riittää levä laiduntavaa eläinplanktonia ja pääsemme nauttimaan sopivan lämpimistä ja kirkaista uimavesistä kesän mittaan.

Teksti: Lauri Anttila

Klorofylli-a:n pitoisuus kuvastaa järven levärunsautta. Pyhäjärvellä alle 10 µg/l keskiarvopitoisuudet tyypillisesti ovat merkki kotalaisen hyvästä vedenlaadusta. Vuonna 2021 oltiin 2000-luvun keskiarvolukemissa.

Fosfori on keskeisin perustuotantoa rajoittava ravinne Suomen sisävesissä. Pyhäjärvi sijoittuu fosforipitoisuutensa parusteella keskiverteisiin järviin. Vuoden 2021 kokonaisfosforipitoisuus oli 1980-luvulla alkaneen havaintojakson keskitasoa.

Pyhäjärven suojeluohjelman viidennellä toimikaudella painopisteet ovat jo aiemmilta toimikausilta tuttuja.

Pyhäjärven suojeluohjelma

- Toimikausi V: 2021-2027
- Tavoite: Pyhäjärven monipuolinen käyttö turvata varautumalla ilmastomuutoksen haasteisiin

- Rahoittajat: Euran, Säköylän, Pöytäyän ja Oripään kunnat, Loimaan ja Rauman kaupungit, Apetit Suomi Oyj, Sucros Oy, HKScan Finland Oy, Pyhäjärven hoitoyhdistys ry, Pyhäjärven suojeluyhdistys ry, Lounais-Suomen vesienpuhdistus ry

- Painopistealueet: Ulkoisen ja sisäisen ravinnekkuormituksen pienentäminen, Tavoitteita edistävää tutkimus, Laaja toimijaverkosto ja yhteistyö, Viestintä

Pyhäjärven suojeluohjelma

Ravinnekuormituksen vähentäminen on Redellen keskeisin keino, jolla järven vedenlaatuun voidaan vaikuttaa. Ilmastonmuutos sekä kerätty tutkimustieto kuitenkin osoittavat, että mukautuvampia menetelmiä ravinnekuormituksen hillitsemiseksi tarvitaan.

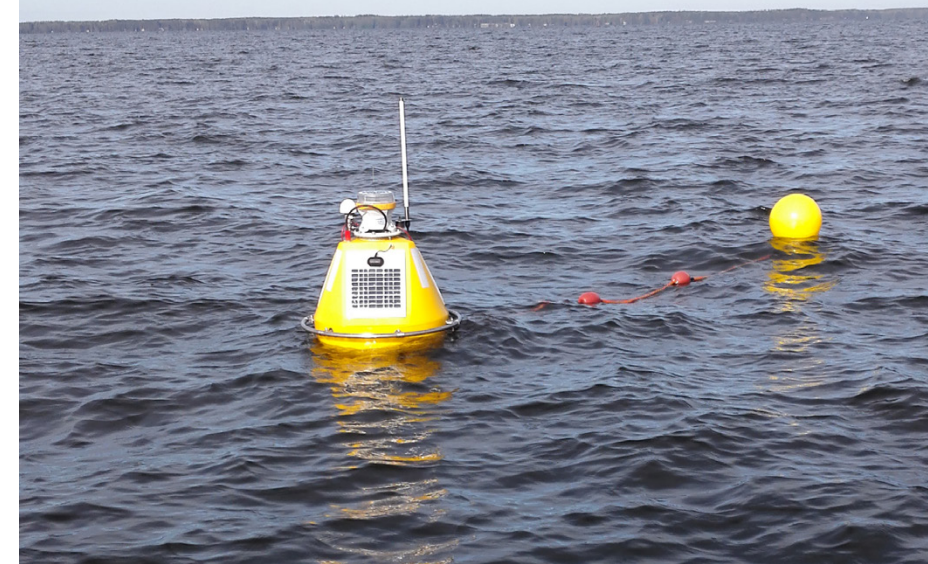
Tällä hetkellä käytössä olevat menetelmät ovatkin laaja sekoitus uutta ja vanhaa. Kuormituksen vähentämisen rinnalla luonnon monimuotoisuus otetaan yhä enemmän huomioon toimenpiteiden toteutuksessa. Vuonna 2021 kunnostettiin kolme vesien-suojeluallasta Yläneenjoen valuma-alueella: Vuotavanojan, Imponojan ja Kärrilänojan laskeutusaltaiden kunnostuksilla lisättiin osavalmu-alueen vedenpäädytyskykyä ja kiintoaineen laskeutuskapasiteettia. Oheisen kaltaisia valuma-aluekunnostuk-

sia toteutetaan myös vuonna 2022 eri puolilla Pyhäjärven valuma-alueita. Perinteisten vesienpuhdistuslaitosten rinnalla maa- ja metsätalouden menetelmät kuitenkin nousevat yhä tärkeämmiksi, jotta ravinteet saadaan pysymään siellä, missä niistä on eniten hyötyä.

Pyhäjärvi-instituutin hankkeet toimivatkin laajamittaisesti ympäristövastuullisen alkutuotannon teemojen parissa, ja esimerkiksi metsätalouden vesienpuhdistuslaitoksiin on tulevaisuudessa tarkoitus purettua yhä tiiviimmin.

Äärevöityvät ilmasto-olosuhteet vaativat yhä tiiviimpää vuoropuhelua ja yhteistyötä viidennelle toimikaudelle kirjatus päätavoitteet **Pyhäjärven monipuolinen käyttö turvata varautumalla ilmastomuutoksen haasteisiin** saavuttamiseksi.

Vedenlaadun mittauspöiju ja sääasema

Pyhäjärven asennettiin tänäkin kesänä vedenlaadun mittauspöiju ja sääasema.

Laitteet ovat Suomen ympäristökeskuksen, ja **Luode Consulting Oy** vastaa niiden asennuksesta ja tietojen viemisestä nettiin.

Pyhäjärven datatieta voi seurata ja katsella ilman mitään kirjautumisia osoitteesta www.luodedata.fi/pyhajarvi.

Jatkuvatoiminen mittauspöiju vilkkuväloineen sijaitsee Emäkarin itäpuolella Palmukarin vieressä. Sääasema puolestaan Kirkkokarilla.

– Vedenlaatu-pöiju kertoo levien mää-

rästä, veden lämpötilasta, sameudesta ja myös humusmäärästä.

Siinä oleva anturi reagoi myös sinilevämuutoksiin.

Sääasema puolestaan mittaa Pyhäjärven tuulen suuntia ja nopeuksia, ilman lämpötilaa ja sademääriä.

Aseman viikkohuolloista vastaa Järvi-pelastajat ja Pyhäjärvi-instituutti osallistuu mittauksiin ottamalla vesinäytteitä pöijun vierestä.

Näitä tuloksia verrataan poijumittauksiin, jotta saadaan käsitys poijumittauksen paikkansapitävyydestä.

Pelastajat hioivat yhteistyötään ilmassa ja vesillä

Suomen Meripelastusseuraan kuuluva Pyhäjärven Järvi-pelastajat ja Rajavartiolaivos harjoittelevat aika ajoin yhdessä, jotta tositilanteissa vesillä liikkuvan pelastusyksikön ja meripelastushelikopterin yhteistoiminta sujuisi kirkasta. Harjoituksen suunnitteluvaiheessa pohditaan yhdessä tilanteita, jotka palvelisivat mahdollisimman paljon molempien osapuolten tarpeita. Yksi keskeisimmistä tavoitteista on varmistua siitä, että Pelastuslaitos, meripelastushelikopteri ja vapaaehtoiset yksiköt kykenevät saumattomaan yhteistyöhön erilaisissa sisävesien pelastustilanteissa.

– Kesällä 2018 pidetyn harjoituksen ensimmäisessä vaiheessa testasimme liikkuvassa veneessä olevan henkilön vinssausta helikopteriin, kertoo Järvi-pelastajien osalta harjoituksen suunnittelusta ja toteutuksesta vastannut yläneeläinen Jesse Pihajoki.

Vartiolaivueesta harjoitukseen osallistui Super Puma -meripelastushelikopteri viisihenkisellä miehistöllä. Ennen varsinaisia harjoitustilanteita testattiin kopterin uuden video- ja lämpökameran toimivuutta mahdollisessa pelastustilanteissa. Suotuisissa olosuhteissa videokameralla kytetään valoisalla erottamaan vaikkapa moot-

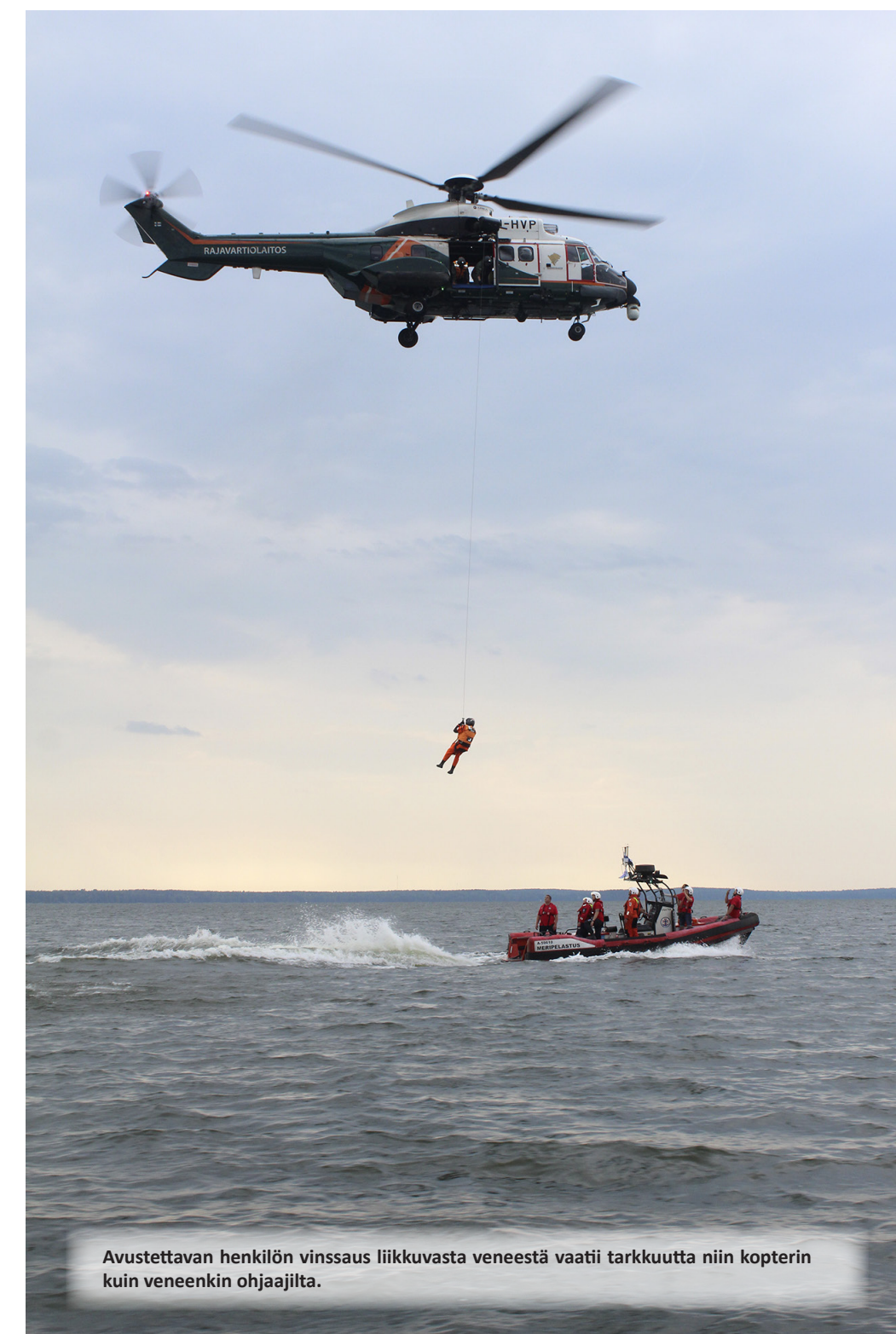
torivene jopa 10 kilometrin etäisyydeltä, ja pimeällä lämpökamera edesauttaa henkilöiden paikantamista.

Pyhäjärvellä hyvä pelastusvalmius

Harjoituksen ensimmäisessä vaiheessa pintapelastaja laskettiin alapuolella liikkuviin veneisiin, joista kopterin suojiin vinsattiin kaikkiaan neljä henkilöä. Kakkosvaiheessa pelastajat saivat tehtäväkseen etsiä Pyhäjärvelle kadonnutta vesilläliikkujaa. Helikopteri paikansi avun tarpeessa olevan veneilijän aivan Pyhäjärven eteläpäästä, mistä veneyksiköt kävivät hinaamassa hänet lähimpään satamaan.

– Jälkimmäisessä harjoituksessa etsijät toimivat tositilannetta vastaavissa olosuhteissa tietämättä maaliveneen olinpaikkaa. Niin ilmasta kuin vesiltäkin suoritettu etsintä sujui suunnitellusti ja osoitti yhteistyön toimivuuden. Sieravuorella pidetyssä palautetilaisuudessa voitiinkin todeta, että tältä osin pelastusvalmius Pyhäjärvellä on hyvällä tolalla, Jesse Pihajoki vakuuttaa.

Vartiolaivueen ja Järvi-pelastajien yhteisharjoitus on tarkoitus järjestää myös tänä kesänä.

Avustettavan henkilön vinssaus liikkuvasta veneestä vaatii tarkkuutta niin kopterin kuin veneenkin ohjaajilta.

14 vuotta ja yli 600 tehtävää

Pyhäjärven vesipelastus ry. perustettiin joulukuussa 2007 täyttämään vapaaehtoisessa järvipelastuksessa alueella ollutta aukkoa.

Puolisen vuotta toimittuaan vuonna 2008 yhdistys hyväksyttiin yli 110 vuotta vanhan Suomen Meripelastusseuran jäseneksi.

Yhdistyksen nimeksi tuli **Suomen Meripelastusseura Pyhäjärven Järvipelastajat ry.** toiminta-alueenaan Säkylän Pyhäjärvi ja Köyliönjärvi.

Yhdistyksen pelastusasema sijaitsee Säkylässä ja sivutukikohta Eurassa.

Yhdistyksen tarkoituksena on toiminta-alueellaan

- pelastaa ihmishenkiä merihädästä
- avustaa vesilläliikkuja vahin-

ko- ja vaaratilanteissa sekä etsinnöissä

- toimia meripelastustyön ja vesiliikenteen turvallisuuden edistämiseksi

- avustaa Pyhäjärvi-instituuttia ja Suomen ympäristökeskusta Pyhäjärven suojelussa ja tutkimuksessa

Yhdistyksellä on käytössään tällä hetkellä kaksi alusta, Pv Lähi ja Av Tuiska.

Viime vuoden loppuun mennessä Pyhäjärven Järvipelastajat olivat osallistuneet yli 600 tehtävään, joista 232 oli varsinaisia meripelastustehtäviä. Loput ovat olleet esim. turvavene- tai kaupallisia tehtäviä kuten Pyhäjärvi-instituutin ja Suomen ympäristökeskuksen avustaminen vesinäytteiden keräämisessä.

Heinäkuun yö jäi Oskarin mieleen

Säkyläläinen Oskari Mäntyranta on toiminut Järvipelastajissa kymmenisen vuotta. Heinäkuisena yönä v. 2017 hän osallistui pelastustehtävään, jossa kolme veneilijää oli joutunut veden varaan heidän veneensä upottua.

– Olimme palaamassa Säkylän pelastusasemalle edelliseltä tehtävältä, kun heti puolenyön jälkeen hätäkeskuksesta tuli ilmoitus pelastustehtävästä järven pohjoispäässä, lähellä Kauttuan Möljää. Kolmen nuoren miehen vene oli uppoamassa. Alle vartissa ehdimme tapahtumapaikalle, jossa veneilijät olivat jo joutuneet veden varaan. Kahdella oli pelas-

tusliivit, mutta yhdellä ei. Toimin toisena pintapelastajana ja hypäsin veteen noutamaan tuon liivittömän kaverin, joka oli jo väsähtänyt ja heikkokuntoinen.

Meidän jälkeemme Pelastuslaitoksen vene tuli paikalle, ja he keskittyivät omaisuuden pelastamiseen. Me noukimme pelastettavat veneeseemme ja veimme heidät Möljän rantaan, jossa Pelastuslaitoksen väki oli odottamassa.

Venematkan aikana kaverit olivat hiljaisia ja varmaan osin shokissakin, kun olivat tajunneet, miten vakavasta tilanteesta oli ollut kysymys.

SMPS 125 V – Pyhäjärven JPY 15

- **18.6.** Järvipelastusaseman uuden osan vihkiäiset ja tulokasinfor toiminnasta kiinnostuneille klo 14.00
- **23.7.** Säkylä-Triathlon, Katismaa
- **2.8.** Junioritoiminnan aloitus ja esittely järvipelastusasemalla klo 10.00

Viikkoharjoitukset

keskiviikkoisin klo 18.00
järvipelastusasemalla
(heinäkuussa lauantai
koulutuksina)